

Årsmelding 2019 Institutt for foretaksøkonomi

Ledelse	Instituttleder Jarle Møen, nestleder Iver Bragelien, adm. sjef Kristin Reichel Teigland
Tilknyttede	83 personer – 20 professorer, 7 førsteamanuenser, 6 postdoktorer/Assistant Professors, 16 doktorgradsstipendiater, 7 doktorgradsstudenter med annen finansiering, 7 professor II, 9 førsteamanuensis II, 5 professor emeriti, 1 vitenskapelig assistent, 1 administrasjonssjef, 1 seniorkonsulent, 1 førstekonsulent, 2 konsulenter
Årsverk	57,6 årsverk – faglig stab 36,6; stipendiater 16,0; administrativ stab 5,0
Kjønnsbalanse	15 % kvinner i faste vitenskapelige stillinger, 17 % i midlertidige vitenskapelige stillinger og 8 % i bistillinger
Publikasjonspoeng	58,1 (69,2 i 2018, 74,1 i 2017, 53,3 i 2016)

Personer

- Endre Bjørndal ble tildelt opprykk til professor i økonomisk styring
- Mario Guajardo ble tildelt opprykk til professor i operasjonsanalyse
- Arnt Ove Hopland ble tildelt opprykk til professor i bedriftsøkonomisk analyse
- Geir Drage Berentsen ble ansatt som Assistant Professor i bedriftsøkonomisk analyse med spesialisering i anvendt statistikk og økonometri
- Haiying Jia ble ansatt som Assistant Professor i skipsfartsøkonomi
- Fem nye doktorgradsstipendiater ble engasjert; Christian Braathen, Mahnaz Fakhrabadi, Thomas Fjærvik, Samaneh Sheybanivaziri og Kyriaki Tselika
- Mai Nguyen-Ones ble tildelt FIBE-prisen (beste forskningsbidrag under FIBE-konferansen av en forsker yngre enn 40 år)
- Ondrej Osicka ble tildelt «Best PhD Presentation Award» på *The 16th CEMS Research Seminar on Supply Chain Management* i Riezlern, Østerrike
- Trond Olsen er tildelt NHHs publikasjonsbonus for artikkel i *Management Science*
- Mario Guajardo har publisert vitenskapelig artikkel på ABS nivå 4 i *European Journal of Operational Research*
- Leif K. Sandal har publisert vitenskapelig artikkel på ABS nivå 4 i *European Journal of Operational Research*
- Stein W. Wallace har publisert vitenskapelig artikkel på ABS nivå 4 i *European Journal of Operational Research*

Forskning

- Som ledd i NHHs interne kvalitetssikringsarbeid ble instituttets forskning og doktorgradsproduksjon i årene 2014-2018 evaluert av en ekstern komite. Instituttet skrev en selvevalueringsrapport og hadde besøk av komiteen 12-13 november. Hovedkonklusjonen i komiteens rapport var at forskningen ved instituttet holder et jevnt høyt nivå og er fremragende på enkelte områder.
- Instituttet profilerer sin forskning på seks tematiske hovedområder: (i) *Incentives, Contracts and Firm Behaviour*; (ii) *Investments, Insurance and Household Finance*; (iii) *Business Taxation*; (iv) *Energy Markets, Resource Management and Sustainability*; (v) *Shipping, Logistics and Operations Management* og (vi) *Data Science and Analytics*
- Instituttets medarbeidere har publisert 50 artikler i vitenskapelige tidsskrift/serier og 3 kapitler i vitenskapelige antologier. Dette tilsvarer 58,1 publikasjonspoeng, hvorav 55 % er klassifisert på nivå 2 i UHRs publikasjonsordning, mens 58 % ligger på ABS nivå 3 eller bedre (18 % nivå 4/4* og 40 % nivå 3).
- Instituttets samlede prosjekttilskudd fra konkurransearenaer i Norges forskningsråd er 4,3 mill. (3,15 i 2018, 6,8 i 2017 og 3,4 i 2016)
- Instituttets medarbeidere utfører også prosjektarbeid for SNF Samfunns- og næringslivsforskning. Bruttoomsetningen i denne virksomheten er 4,7 mill. (3,9 i 2018, 2,0 i 2017, 1,7 i 2016)
- Det ble utgitt 17 arbeidsnotater i instituttets *Discussion Paper* serie (19 i 2018, 16 i 2017, 23 i 2016)
- Det har vært avholdt 21 stabsseminarer og 1 lunsjseminar
- Instituttets ansatte bidrar tungt i fire av NHHs forskningsssentre
 - *Centre for Business Economics* ledes av Malin Arve, sammen med Eirik G. Kristiansen ved Institutt for samfunnsøkonomi
 - *Centre for Energy, Natural Resources and Environment – ENE* ledes av Leif K. Sandal og Gunnar S. Eskeland (nestleder)
 - *Centre for Shipping and Logistics* ledes av Stein W. Wallace og Roar Os Ådland (nestleder)
 - *Norwegian Center for Taxation* ledes av Guttorm Schjelderup og Jarle Møen (nestleder)
- *Centre for Sustainable Energy Studies (CenSES)*, som var en FME på NTNU, ble avsluttet etter åtte års drift i 2019. NHH var partner, og Mette Bjørndal og Gunnar S. Eskeland koordinerte virksomheten fra vårt miljø
- *Norwegian Centre for Energy Transition Strategies (NTRANS)* fikk i 2019 status som nytt forskningsssenter for miljøvennlig energi (FME) på NTNU. NHH er partner med Mette Bjørndal som nestleder og forskningsdirektør. Senteret skal forske på rollen til energisystemet i omstillingen til nullutslippssamfunnet. Også Endre Bjørndal og Gunnar S. Eskeland er tilknyttet senteret.

- Medarbeidere ved instituttet har eksternfinansiering til nye forskningsprosjekter både fra norske og europeiske konkurransearenaer
 - Floris Zoutman har fått støtte fra Norges forskningsråd under prestisjeordningen «Unge forskertalenter» til det fireårige prosjektet "Redesigning the Dividend Withholding Tax & Closing the Loopholes". Prosjektet vil finansiere en postdoktorstilling og en PhD-stilling på instituttet
 - Stein W. Wallace har fått støtte fra Norges forskningsråd til prosjektet "Freight Logistics in Smart Cities". Bevilgningen er 10 millioner over fire år og vil blant annet finansiere en postdoktorstilling på instituttet. Universitetet i Bergen, Bergen kommune og Vestland fylkeskommune er blant partnerne i prosjektet.
 - Geir Drage Berentsen og Håkon Otneim er med i prosjektet "Nonlinear stochastic models in finance" som har fått støtte fra Finansmarkedsfondet. Prosjektet ledes fra Matematisk institutt ved Universitetet i Bergen.

Doktorgrader

- Mai Nguyen-Ones (april): Essays on Retail Prices
- Aija Rusina (oktober): Essays on multinational firm behaviour: Profit shifting, secrecy jurisdictions and stock value?
- Yuanming Ni (november): Essays on fishery management

Faglige konferanser

- Instituttets medarbeidere bidrar jevnlig på internasjonale vitenskapelige konferanser og andre faglige møteplasser. Det er registrert 118 konferansebidrag og faglige presentasjoner i forskningsdatabasen Cristin (116 i 2018, 108 i 2017, 101 i 2016). NHHs fond har tildelt instituttets medarbeidere 38 reisestipend (32 i 2018, 23 i 2017)
- *Fagkonferanse i bedriftsøkonomiske emner (FIBE XXXVI)* ble som vanlig arrangert ved NHH i begynnelsen av januar, med Trond M. Døskeland i arrangementskomiteen. Årets tema var *The Future of Business Schools*
- *The Bergen Economics of Energy and Environment Research Conference (BEEER)* ble arrangert i mai ved NHH, med Gunnar S. Eskeland (leder), Kim Oshikoji og Natalia Flórez Mejía i arrangementskomiteen
- *Workshop on Logistics of Autonomous Vessels* ble arrangert i mai på Sotra, med Stein W. Wallace (leder), Julio C. Goetz, Mario Guajardo og Turid Gabrielsen i arrangementskomiteen
- *Karl Borch Lecture and Symposium 2019* ble arrangert i august ved NHH, med Trond M. Døskeland (leder), Petter Bjerksund, Leif K. Sandal, Guttorm Schjelderup, Knut K. Aase, Torill Anthun og Charlotte V. Rundhovde i arrangementskomiteen. Forelesningen var den 17. i rekken, og det etterfølgende symposiet markerte 100 års-jubileet for Karl Borchs fødsel. Hovedinnledere var professor Annette Vissing-Jørgensen fra University of California, Berkeley, og nobelprisvinner Oliver Hart fra Harvard University. Andre bidragsytere var visesentralbanksjef Egil Matsen og leder for Klimariskoutvalget, Martin Skancke.
- *Annual Seminar on the Economics of Corruption* ble arrangert i september ved NHH, med Malin Arve og Natalia Flórez Mejía i arrangementskomiteen
- Seminar om den digitaliserte økonomien ble arrangert i desember ved NHH, med Guttorm Schjelderup og Øystein Foros i arrangementskomiteen. Seminaret ble arrangert i samarbeid med Konkurransetilsynet og Finansdepartementet som ledd i arbeidet med regjeringens perspektivmelding. Seminaret ble åpnet av finansminister Siv Jensen
- Mario Guajardo var leder av Scientific Committee for *The 16th CEMS Research Seminar on Supply Chain Management* i Riezlern, Østerrike (januar)
- Stein W. Wallace var leder av programkomiteen for *The 15th International Conference on Stochastic Programming (ICSP 2019)* i Trondheim (juli/august) og komitemedlem for *TRISTAN X*, Hamilton Island, Australia (juni); *7th INFORMS Transportation Science and Logistics Society Workshop*, Wien, Østerrike (juli) og *The 9th International Conference on Logistics and Maritime Systems (LOGMS)*, Singapore (august)
- Stein W. Wallace gav plenumsforedrag ved *The 20th conference of the French Operations Research & Decision Support Society (ROADEF)* i Le Havre, Frankrike (februar)

Redaksjoner i vitenskapelige tidsskrifter

- Mario Guajardo er medredaktør i *International Transactions in Operational Research* – og var gjesteredaktør for et spesialnummer med temaet "Transportation and Logistics with Autonomous Technologies"
- Guttorm Schjelderup er medlem av redaksjonsrådet i *International Tax and Public Finance*
- Stein W. Wallace er medredaktør i *INFORMS Journal on Computing* og medlem av redaksjonsrådet i *Computational Management Science*, i *EURO Journal on Transportation and Logistics*, i *International Journal of Inventory Research* og i *Quantitative Finance Letters*. Han var gjesteredaktør for et spesialnummer om "Transportation and Logistics with Autonomous Technologies" i *International Transactions in Operational Research*
- Roar Os Ådland er medredaktør i *Multinational Finance Journal* og medlem av redaksjonsrådet i *Maritime Business Review* og i *Maritime Policy & Management*
- Knut K. Aase er medredaktør i *Journal of Risk and Insurance* og *Asia-Pacific Financial Markets* og medlem av redaksjonsrådet i *International Quarterly Journal of Finance*

Undervisning

- Instituttet har hovedansvaret for metodefagene i bachelorprogrammet og har ansvaret for kurssekvensen i bedriftsøkonomisk analyse, sammen med Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap. I løpet av året tilbød instituttet 14 kurs i bachelorprogrammet.
- Instituttet er sentral tilbyder av kurs i masterprofilene i Finansiell økonomi (FIE), Økonomisk styring (BUS), Business Analytics (BAN), Økonomisk analyse (ECO) og Energy, Natural Resources and the Environment (ENE). I løpet av året tilbød instituttet 41 kurssekvenser i masterprogrammet, inkludert 5 nye kurs
- Instituttet jobber målbevisst for å understøtte høyskolens satsing på teknologirelaterte kurs og har kursansvar for 15 av 35 kurs som inngår i NHHs måleindikator for oppfølging av strategien på dette området. Instituttet har også kursansvar for fem kurs med fokus på bærekraft, et annet strategisk satsingsområdet
- Instituttet har ansvar for spesialiseringen Business and Management Science i doktorgradsprogrammet. I løpet av året tilbød instituttet 6 kurs
- Instituttet leverer undervisning i mange videreutdanningsprogrammer i regi av NHH Executive. Følgende medarbeidere deltar: Malin Arve (Fintech), Iver Bragelien (programdirektør MØST, bidrag på MASTRA og Business Upgrade), Trond Døskeland (Fordypningsstudium i porteføljeforvaltning), Svein Gjedrem (MØST), Øystein Gjerde (AFA, MTM, MØST), Ole-Petter Moe Hansen (MØST), Joachim Høegh-Krohn (MØST), Helge Nordahl (MØST) og Frode Sættem (MØST, MASTRA)
- Stein W. Wallace var prosjektleder for et prosjekt støttet av Senter for internasjonalisering av utdanning med 500 000 kroner for årene 2017-2019 for å utvikle et PhD kurs i «Rural Logistics» sammen med universiteter i Quebec. Han var også NHHs representant i et samarbeid med Jiao Tong University, Shanghai, om dobbel PhD-grad. Prosjektet ble støttet av Senter for internasjonalisering av utdanning med 300 000 kroner for årene 2018-2019
- Mario Guajardo var invitert foreleser ved Latin-American Summer School in Operations Research ELAVIO XXII, i Lleida, Spania

Formidling

- Det ble publisert 31 kronikker og debattinnlegg i riksdekkende aviser (21 i 2018, 25 i 2017, 38 i 2016)
- På formidlingssiden har Malin Arve, Petter Bjerksund, Gunnar S. Eskeland, Øystein Foros, Jarle Møen og Guttorm Schjelderup vært spesielt aktive deltakere i den offentlige debatten
- NHH arrangerer i løpet av et år en rekke konferanser hvor instituttansatte er viktige bidragsyttere – enten i form av programledelse eller ved å holde presentasjoner. I 2019 gjelder dette *Vårkonferansen*, hvor Mette Bjørndal satt i programkomiteen, NHHs shippingkonferanse *LeaderShip 2019*, som ble arrangert i samarbeid med Bergens Rederiforening, med Roar Os Ådland som leder av arrangementskomiteen, og *CFO Forum*, som ble arrangert i Oslo, med Øystein Foros og Natalia Flórez Mejía i arrangementskomiteen. Malin Arve, Roar Os Ådland, Julio C. Goetz, Øystein Foros og Karl Ove Aarbu bidro som foredragsholdere på disse konferansene. Steffen Juraneck bidro ved årets Lehmkuhlfrøkost.
- Frode Sættem er medredaktør i tidsskriftet *Praktisk økonomi & finans*

Eksterne verv og samfunnsoppdrag

- Malin Arve er medlem av det svenske Konkurransovervåkningsrådets råd for forskningsfrågor, leder for styret til anskaffelsesakademiet og medlem av lokal programkomite for EARIE 2021
- Petter Bjerksund var sakkyndig vitne i Forbrukerrådets rettssak mot DNB Norge-fondene
- Mette Bjørndal er leder av styret til Handelshøyskolen ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), medlem av styret til Finanstilsynet, medlem i Petroleumsprisrådet og medlem av et sakkyndig råd som er tvisteløser for gasstransportsystemet
- Trond Døskeland er medlem av styret til Finansmarkedsfondet, fast møtende varamedlem til styret i Folketrygdfondet, leder av Risikoutvalget i Folketrygdfondet – og var sakkyndig vitne i Forbrukerrådets rettssak mot DNB Norge-fondene
- Julio C. Goetz er president (styreleder) for Norwegian Operations Research Society – og representerer Norge i The International Federation of Operational Research Societies og i The Association of European Operational Research Societies
- Arnt Ove Hopland er medlem av Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi
- Jarle Møen er medlem av Forum for Havbruksskatteutvalget og Nordisk skattevitenskapelig forskningsråd
- Trond E. Olsen er medlem av lokal programkomite for EARIE 2021
- Leif K. Sandal er medlem av styret til Norwegian Marine University Consortium, CMU (del av European Marine Board), medlem av styret til Energiomstilling Vest, medlem av NPU-Samfunn og leder av UHR-ØA publiseringsutvalg
- Guttorm Schjelderup er medlem av Scientific Advisory Board ved MannheimTaxation (MaTax) ScienceCampus, University of Mannheim, Research Fellow ved Oxford University Centre for Business Taxation og ved CESifo i München – og deltok i en arbeidsgruppe for å få etablert et Skattesenter i juss ved Universitetet i Bergen
- Stein W. Wallace er medlem av styret til EURO Working Group on Stochastic Programming, medlem av Howard Rosenbrock Prize Committee (Best paper in OPTE), medlem av en referansegruppe for Horisont 2020 i Forskningsrådet (Smart, green and integrated transport SC4), medlem i strategigruppen i Transport21 i Forskningsrådet – og representerer Norge i The Association of European Operational Research Societies
- Roar Os Ådland var medlem av programstyret for Forskningsrådets MAROFF-program (til mars)